

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 16.5.2014 г.
COM(2014) 282 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

**Осми годишен доклад за 2013 г. относно предоставянето на помощ от Общността
съгласно Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване
на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото
развитие на общността на кипърските турци**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Осми годишен доклад за 2013 г. относно предоставянето на помощ от Общността съгласно Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета от 27 февруари 2006 г. за създаване на инструмент за финансова подкрепа с цел насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Регламент (ЕО) № 389/2006 на Съвета¹ (наричан по-нататък „Регламентът за помощ“) представлява основата за подпомагането на общността на кипърските турци и в него е заложено изискването за ежегодно докладване пред Съвета и пред Европейския парламент. Настоящият доклад обхваща 2013 година.

2. ПРОГРАМИРАНЕ НА ПОМОЩТА

Между 2006 г. и края на 2013 г. бяха програмирани 337 млн. EUR за действия по Регламента за помощ. За програмирането на средствата за 2013 г. (31 млн. EUR²) бяха използвани резултатите от проведените през годината работни срещи на заинтересованите лица и външни оценки, по-специално цялостната оценка на програмата.

Поради временния характер на помощта (до постигане на обединение на Кипър) и финансирането от резервите на бюджета на ЕС планирането на основните промени, необходими за окончателното въвеждане на достиженията на правото на ЕС, беше трудно осъществимо. Наличието на този проблем бе признато от Европейската сметна палата (ЕСП) в препоръка от 2012 г.³. В многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2014—2020 г. за първи път се предвижда многогодишна перспектива за програмата чрез разпоредба за годишно финансиране. Това ще позволи по-добро планиране на подготовката за бъдещото прилагане на достиженията на правото на ЕС. Значението на тази разпоредба нарасна с оглед на възобновяването на преговорите за споразумение през 2014 г., тъй като с Регламента за помощ се изисква незабавно прилагане на достиженията на правото на ЕС след постигане на споразумение.

3. МЕХАНИЗМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Програмата се изпълнява в онези части на Република Кипър, в които правителството не упражнява действителен контрол, а прилагането на достиженията на правото на ЕС е спряно временно по силата на Протокол 10 към Договора за присъединяване. Подпомагането се осъществява основно посредством централизирано управление от Европейската комисия. Някои проекти се управляват съвместно с Програмата на ООН за развитие (ПРООН).

Комисията работи в уникален политически, правен и дипломатически контекст. Необходими са *ad hoc* договорености за изпълнението на програмата, като

¹ ОВ L65, 7.3.2006 г., стр. 5.

² Решение C(2013) 7969 на Комисията.

³ Специален доклад № 6/2012 http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR12_06/SR12_06_BG.PDF

същевременно се спазват принципите на добро финансово управление. При нормални обстоятелства правната рамка за помощта за развитие, предоставяна по финансирани от ЕС програми за подпомагане, се създава чрез споразумения с правителството бенефициер. Такива споразумения не могат да бъдат сключени за помощта за общността на кипърските турци и Комисията трябва да разчита на собствените си разбирания за реда и условията, които се прилагат на място. Това води до определено ниво на риск. Управлението и намаляването на този риск е част от отговорността на Комисията и приетите мерки включват интензивен мониторинг и подкрепа за бенефициерите, преразгледани условия на плащане и внимателен подход към използването на банкови гаранции.

С оглед на гарантирането на успешно и устойчиво прилагане при тези условия общността на кипърските турци трябва да се ангажира в максимална степен с процеса на привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС. Сътрудничеството между общностите на кипърските турци и кипърските гърци продължава да бъде необходимо за постигането на пълна ефективност на програмата и на крайната цел за обединение.

Програмният екип използва Службата за подпомагане на програмата на ЕС (EUPSO), разположена в северната част на Никозия. Представителството на Комисията в Кипър също организира срещи и семинари и предоставя на кипърската общественост информация за програмата като част от обичайните си задължения.

Подкрепата включва значителни по размер договори за отпускане на безвъзмездни средства, по-конкретно за участниците от недържавния сектор. Управлението на относително малки договори в рамките на тези схеми е трудно с оглед на ресурсите на програмния екип и Комисията продължава да проучва непреки методи на управление. През декември беше подписано споразумение за делегиране с цел прехвърляне на управлението на програмата за стипендии към Британския съвет за две академични години за периода 2014—2016 г.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

4.1. Общ преглед

През 2013 г. бяха постигнати някои значителни успехи: беше предадена новата пречиствателна станция за отпадъчни води в Mia Milia/Haspolat (Никозия), обслужваща и двете общности, която е най-голямата в Кипър; работата на Международната комисия за безследно изчезнали лица се засили, като беше постигнат най-високият досега дял на идентифицирани изчезнали лица; дейностите във връзка с културното наследство доведоха до приключването на знакови проекти; през 2013 г. броят на студентите, участващи във високо ценената програма за стипендии, беше по-голям спрямо която и да било предходна година и бяха подписани договори за отпускане на безвъзмездни средства в подкрепа на училища и селскостопански производители. В оценката на програмата като цяло качеството е отбелязано като „добро“. Комисията също така успешно постигна многогодишна перспектива за подкрепата за общността на кипърските турци в рамките на МФР за 2014—2020 г.

Както през 2012 г., така и през 2013 г. бяха приключени много договори (229), включително голям брой договори за отпускане на безвъзмездни средства от предишни схеми, като в края на годината оставаха 208 текущи договора. Сред новите дейности преобладаваха кампаниите за отпускане на безвъзмездни средства в подкрепа на МСП, организации на гражданското общество, училища и за развитие на селските райони и на общностите.

Поради описаните по-горе специфични обстоятелства във връзка с намесата изготвянето на програми за секторно развитие не беше лесно. Това, заедно с липсата на приведена в съответствие с достиженията на правото на ЕС рамка в редица области, означава, че проблемите, свързани с ефективността на организацията на местно равнище, управлението на ресурсите и планирането, не могат да бъдат преодоляни лесно, което е характерна черта на програмата още от самото начало и се проявява особено силно по отношение на предизвикателства, свързани с устойчивостта. Комисията продължава да следи приключилите проекти, за да гарантира, например, правилната поддръжка и експлоатация. Въпросът за устойчивостта бе изтъкнат както от Европейската сметна палата в специален доклад от 2012 г., така и в оценката на програмата от 2013 г.

Друг общ проблем е променливото годишно финансиране от резервите на бюджета на ЕС, както и естеството на инструмента за помощ, който е временен, но с неопределен срок. Това възпрепятства както планирането, така и устойчивостта, но ще бъде разгледано в рамките на МФР за периода 2014—2020 г.

Друг конкретен проблем, който нарасна през 2013 г., е подаването от страна на местни изпълнители на искове, свързани с договорни спорове, в местни „съдилища“, което доведе до „съдебни“ разпореждания срещу Комисията, включително забрана, възпрепятстваща изплащането на банковите гаранции, издадени от местни банки. Нарастването на този проблем се дължеше отчасти на промени в местните законодателни текстове, като все още предстои да се прецени дали защитата на издадените от местни банки гаранции е адекватна. Освен това тази защита, изглежда, не е с обратно действие и Комисията все още не може да осребри някои банкови гаранции. Този проблем забави подписването на договори за отпускане на безвъзмездни средства.

4.2. Напредък по целите

Общата цел на програмата за помощ е улесняването на обединението на Кипър чрез насърчаване на икономическото развитие на общността на кипърските турци, като се обръща особено внимание на икономическата интеграция на острова, на подобряването на контактите между двете общности и с Европейския съюз и на подготовката за прилагането на достиженията на правото на ЕС. През 2013 г. бяха осъществени дейности във всяка от тези области.

4.2.1. Цел 1: Развитие и реструктуриране на инфраструктурата

В енергийния сектор всички проекти бяха успешно завършени и свързаните с тях договори на обща стойност 11,6 млн. EUR приключиха до края на 2013 г. Соларната електроцентрала с мощност 1,27 мегавата работи добре и е

интегрирана в системата за контрол за дистанционно наблюдение. Комисията продължава да следи експлоатацията от страна на бенефициера.

След забавения изпитването на телекомуникационното оборудване на „мрежи от следващо поколение“ е почти приключило, като се очаква системата да бъде пусната в експлоатация през първата половина на 2014 г. Все още обаче липсват условията, необходими за разделянето на предоставянето на услуги от експлоатацията на мрежата, и вероятността секторът да бъде либерализиран през 2014 г. е малка.

В областта на *безопасността на движението по пътищата*, в рамките на програмата за помощ приключиха проекти на стойност 2,4 млн. EUR. Последните договори бяха приключени през 2013 г.

Новата *пречиствателна станция за отпадъчни води* в Mia Milia/Haspolat, (Никозия), която обслужва двете общности и е съфинансирана от ЕС и Съвета по канализацията на Никозия, беше завършена и предадена през юли. Строителните работи бяха извършени по линия на ПРООН. Двете общности са подписали договор за експлоатацията и поддръжката на станцията. Все още предстои да бъде разрешен въпросът с повторното използване на пречистените отпадъчни води, в това число връщането им в контролираните от правителството зони.

Срокът за уведомяване за неизправности в *пречиствателната станция за отпадъчни води* в Morphou/Güzelyurt, предадена през 2012 г., беше удължен до 2014 г., основно за да бъдат отстранени проблеми, свързани с корозията. Бенефициерът вече разполага с договор за експлоатация и поддръжка.

Новата *пречиствателна станция за отпадъчни води* във Фамагуста беше предадена през октомври, но проблемите, свързани с високата соленост на постъпващата течност, предизвикваща корозия, предстои да бъдат решени. Експлоатацията и поддръжката на станцията се финансират от общината и се осъществяват от оператора, на когото е възложена станцията в Morphou/Güzelyurt.

Във Фамагуста бяха изградени водопроводна мрежа с дължина 45 km и канализационна мрежа с дължина 47 km. Все още има обаче редица неизправности и са одобрени само водопроводната мрежа и седем помпени станции. Този проект беше отлаган дълго време и договорът беше прекратен през декември. В края на 2013 г. арбитражната процедура за уреждане на спорове, посочена в договора, не беше приключила.

След приключването през 2012 г. на програмата за изграждане на капацитет за водоснабдяване/преработване на отпадъчни води беше извършена оценка и беше организирана работна среща за изготвяне на последваща програма.

Работата в сектора на водоснабдяването/отпадъчните води беше трудна заради проблеми, свързани с високата соленост на подпочвените води и лошата работа от страна на изпълнителя на договора. Комисията трябваше да разшири участието си с цел да гарантира, че са налице трайни договорености за поддръжката и експлоатацията на предадените пречиствателни станции за отпадъчни води.

Що се отнася до *опазването на природата*, след прекратяването на договора за строителство през 2011 г. предстои завършването на информационни и управленски центрове в четири зони със специална защита на околната среда. Беше извършена подготвителна работа за завършването на съоръженията посредством споразумение за финансово участие с ПРООН. Все още предстои да се предприемат действия за защитата на природната среда и за пълното прилагане на планове за управление на зоните със специална защита на околната среда. Комисията продължава да изразява своята загриженост пред общността на кипърските турци, например относно интензивната експлоатация на кариери в планините Kugeniа.

В областта на *твърдите отпадъци* през април бяха издадени окончателните сертификати с характеристики за новото депо за отпадъци в Koutsoventis/Güngör, а през септември — за рехабилитираното депо в Kato Dhikomo/Aşağı Dikmen. През юни беше проведена работна среща, на която беше обсъдено по-нататъшното участие след завършването на инфраструктурата и след приключването на проекта за изграждане на капацитет за управлението на твърдите отпадъци. Бяха използвани резултатите от оценката на нуждите на сектора от 2012 г.

4.2.2. Цел 2: Насърчаване на социалното и икономическото развитие

Беше предоставена техническа помощ на селскостопанските производители и заинтересованите страни в областта на *развитието на селските райони* в секторите на ветеринарната медицина, животновъдството и ликвидирането на болести, фитосанитарната политика, разнообразяването на културите, биопроизводството и подкрепата за усвояването на безвъзмездните средства. Бяха организирани тръжни процедури за услуги за ликвидирането на болести по животните и за разработването на система за изхвърляне на странични животински продукти.

През 2013 г. в рамките на третата покана за представяне на предложения за отпускане на безвъзмездни средства за *развитие на селските райони* бяха подписани 39 договора на стойност около 3 млн. EUR за подобряване на конкурентоспособността, диверсификацията и устойчивостта.

През май беше обявена трета покана за представяне на предложения (3 млн. EUR) за проекти за *развитие на общностите* в селски райони, финансирани с безвъзмездни средства, като се очаква договорите да бъдат подписани през 2014 г. Целите на поканата за представяне на предложения са разширяване на природното и нематериалното културно наследство, подобряване на основни обществени услуги и засилване на социалното сближаване и местното управление в селските райони.

От общо 37-те договора за безвъзмездни средства, отпуснати по предходни схеми за развитие на общностите, четири приключиха през 2013 г., а 13 са все още в процес на изпълнение. При усвояването на част от тези по-отдавна отпуснати безвъзмездни средства все още има закъснения, дължащи се основно на забавяния при завършването на инфраструктурата от страна на бенефициерите на безвъзмездните средства.

В рамките на проекта „Модернизиране на градската и местната инфраструктура“, който се изпълнява чрез съвместно управление с ПРООН,

след втора покана а представяне на предложения за отпускане на безвъзмездни средства, организирана през 2012 г., през 2013 г. бяха отпуснати и усвоени 17 малки суми безвъзмездни средства за села, в които бяха извършени ремонти със средства от ЕС, или за дейности на пазарите във Фамагуста и Никозия. През юни 2013 г. беше обявена трета покана за представяне на предложения, насочена към защитата на околната среда и културното наследство в Karpasia/Karpaz, и бяха отпуснати 11 суми безвъзмездни средства.

В сектора на *образованието* бяха подписани десет договора за отпускане на безвъзмездни средства за училища след обявената през 2012 г. покана на стойност 700 000 EUR. Подпомаганите проекти предвиждат модернизиране на научноизследователски лаборатории, въвеждане на нови методи на преподаване в предучилищното образование, както и подпомагане на изкуствата и екологичното образование и дейности с участието на двете общности. През първата половина на 2013 г. бяха направени оценка на подкрепата на ЕС за сектора на образованието и оценка на потребностите.

След приключването на проекта за *професионално образование и обучение и пазара на труда* (VETLAM) през 2012 г. и на оценката започна тръжна процедура за последващ проект (VETLAM II), предвиждащ разработването и насърчаването на системи за професионално образование и обучение (VET), обучение през целия живот и мерки за активно участие на пазара на труда.

След организираната през 2012 г. покана на стойност 5 млн. EUR за *подкрепа на конкурентоспособността на МСП* беше проведено обучение за потенциалните бенефициери и бяха разгледани заявления, подадени от 282 предприятия. Отпускането на безвъзмездни средства се бави, тъй като се чака потвърждение на надеждността на издадени от местни банки гаранции. Интензивната техническа помощ (ТП), предоставяна на икономическия сектор, беше удължена с три месеца до септември 2013 г., а през годината бяха подпомогнати стратегията за МСП и електронната стратегия и беше проведено обучение за организации, подкрепящи бизнеса, МСП, НПО, академични центрове и общини, което беше посветено на предприемачеството, износа, научните изследвания и развойната дейност, местните занаяти, историята и културата на Кипър, съхраняването на природата, информационните технологии и други теми. В контекста на техническата помощ беше отделено специално внимание на региона Karpasia/Karpaz, където в селата се провеждат дейности с участието и на двете общности. Бяха изготвени също така редица публикации в подкрепа на бизнеса. През септември се проведе заключително мероприятие.

В края на годината започна картографиране на пазара на обработени храни.

През юли се състоя заседание на Кръглата маса по въпросите на търговията, която е форум, обединяващ донори и бенефициери.

Световната банка следи икономическия напредък и изготвя специализирани доклади чрез доверителен фонд, чийто мандат беше удължен до края на 2014 г.

4.2.3. *Цел 3: Насърчаване на помирението, мерки за изграждане на доверие и подкрепа за гражданското общество*

Продължи предоставянето на подкрепа за *Комитета за безследно изчезналите лица (КБИЛ)*, управлявана съвместно с ПРООН. 2013 година беше най-успешната досега година, тъй като бяха идентифицирани и върнати на семействата тленните останки на 140 лица, с което общият брой на идентифицираните лица от 2006 г. насам стана 477. През 2013 г. бе предоставен достъп до област, която преди това е била недостъпна поради присъствието на турски военни части. През декември с ПРООН беше подписано шестото споразумение за финансово участие, с което ЕС предоставя допълнителна финансова подкрепа в размер на 2,6 млн. EUR в полза на КБИЛ. ЕС е основният донор за КБИЛ и към настоящия момент подкрепата на Съюза възлиза на 12,1 млн. EUR. С цел допълнително повишаване на доверието между двете общности, съгласно новото споразумение за финансово участие бяха предоставени средства за повишаване на осведомеността и за дейности за информирание.

През 2013 г. приключиха всички текущи проекти, финансирани по последните три схеми за безвъзмездни средства в контекста на програмата „Гражданското общество на Кипър в действие“. Беше извършена външна оценка на програмата за периода от 2007 г. досега и изводите бяха включени в нова схема за отпускане на безвъзмездни средства на стойност 2,5 млн. EUR, която бе стартирана през септември с цел засилване на ролята на организациите на гражданското общество в демократичната ангажираност в общността на кипърските турци и в рамките на Европейския съюз. Безвъзмездните средства ще бъдат отпуснати през 2014 г. и новата схема за безвъзмездни средства ще бъде подкрепена от договор за техническа помощ за изграждането на капацитет в рамките на организациите.

През 2013 г. напредна работата по опазването на *културното наследство* в рамките на Техническия комитет по културно наследство с участието на двете общности (Technical Committee on Cultural Heritage — TCCH), като приключиха проектите за църквите Melandrina, Profitis Elias и Panagia и джамията в Denya. Проблемът с бойкотирането на програмата от страна на изпълнителите от общността на кипърските турци беше преодолян в началото на годината. Бяха организирани посещения на място и заключителна проява, които способстваха за увеличаването на популярността на програмата, тъй като беше изтъкната важността на възстановяването на културното наследство като средство за постигането на помирение между двете общности. С ПРООН беше подписано второ споразумение за финансово участие за още 2 млн. EUR. Това беше отбелязано с проява, която се проведе през ноември с участието на представители на кипърските лидери и членове на TCCH.

4.2.4. *Цел 4: Сближаване между общността на кипърските турци и Европейския съюз*

След оценката от 2012 г. беше разширен обхватът на широко ценената програма за отпускане на стипендии, като за академичната 2013—2014 г. бяха отпуснати 181 стипендии на студенти и аспиранти, преподаватели, изследователи и специалисти. По схемата също така се предлагат стипендии за кратки професионални курсове и за стажове. В резултат на това схемата за

2013 г. е най-значителната от началото на студентската програма през 2007 г. Проучено беше делегирането на управлението на схемата за стипендии и за периода 2014—2016 г. беше подписано споразумение за делегиране с Британския съвет, което ще бъде преразгледано след изтичането на този период.

През 2013 г. приключи първият проект за информационен център *Infopoint*. През 2014 г. стартира тръжна процедура за нов информационен център *Infopoint*. Целта на този проект е обществеността да бъде информирана за политиките на ЕС и за програмата за помощ. Дейностите ще включват значителен брой семинари, конференции, работни срещи и мероприятия за популяризиране в полза на общността на кипърските турци.

4.2.5. *Цели 5/6: Подготовка на общността на кипърските турци за въвеждането и прилагането на достиженията на правото на ЕС*

Инструментът на Комисията за техническа помощ и обмен на информация (TAIEX) спомага за подготвянето на общността на кипърските турци за въвеждането на достиженията на правото на ЕС след уреждането на кипърския въпрос. През 2013 г. помощта бе насочена към 13 основни области на достиженията на правото на ЕС: свободното движение на капитали, възлагането на обществени поръчки, дружественото право, политиката на конкуренция, финансовите услуги, селското стопанство и развитието на селските райони, безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика, автомобилния транспорт, статистиката, социалната политика и трудовата заетост, околната среда, защитата на потребителите и здравеопазването, финансовия контрол. Бяха осъществени също така дейности в три нови области: свободното движение на стоки, правата върху интелектуалната собственост и взаимното признаване на професионалните квалификации.

През 2013 г. експерти от държавите — членки на ЕС, осъществиха 456 дейности, включително курсове за обучение, работни семинари, учебни посещения и правни съвети. Подготовката от страна на общността на кипърските турци за бъдещото прилагане на достиженията на правото на ЕС продължи да бъде ограничена. След февруари нямаше действия във връзка с TAIEX в областта на статистиката. Общността на кипърските турци предприе обаче действия в областта на хуманното отношение към животните, околната среда и застраховането. През януари и септември 2013 г. Комисията организира в Брюксел срещи с участниците в TAIEX с цел насочване на цялостното изпълнение по TAIEX.

Продължи оказването на подкрепа за търговията през демаркационната линия (Регламент 866/2004). Експерти от държавите — членки на ЕС, извършваха редовни фитосанитарни проверки на картофите и цитрусовите продукти. Анализът на местно произведения мед показва, че условията от Решение 2007/330 на Комисията, свързани с движението на продукти от животински произход, продължават да бъдат изпълнявани. Независими експерти изготвиха актуализиран списък на корабите, чийто улов може да се търгува през демаркационната линия, тъй като те спазват изискванията от същото решение.

4.3. Финансово изпълнение (договори и плащания)

4.3.1. Сключване на договори

Общият размер на поетите през 2013 г. задължения е 19,7 млн. EUR, което остава под амбициозните прогнози за годината. Подписването на договори за отпускането на безвъзмездни средства от предвидените за 2011 г. средства съгласно схемата за МСП, възлизаща на 5 млн. EUR, ще бъде възможно едва след като въпросът с гаранциите, отпуснати от местни банки, бъде разрешен по задоволителен начин .

4.3.2. Плащания

В сравнение с прогнозата за годината резултатите по отношение на плащанията през 2013 г. бяха по-добри, отколкото през предходните две години (18,5 млн. EUR, което представлява 76 % сумата, посочена в прогнозата). Плащанията бяха особено засегнати от продължаващите проблеми, възпрепятстващи предаването и окончателното плащане за телекомуникационното оборудване, и от закъсненията по предварителното финансиране за безвъзмездни средства (схеми за развитие на селските райони и за МСП).

4.4. Мониторинг

Комисията носи пряка отговорност за изпълнението на повечето проекти (централизирано управление). Извършваният от служителите на Комисията надзор е голям и включва проверки на място, срещи на обектите и управителни комитети. Специално звено за управление на програмата наблюдава усвояването на безвъзмездните средства за села, МСП и предприятия в селските райони и подкрепя бенефициерите на безвъзмездни средства. Мониторингът на дейностите по ТАИЕХ се осъществява чрез над 20 групи за управление на проектите, а също така чрез провежданите два пъти годишно срещи на механизма за мониторинг. Логистиката по ТАИЕХ се наблюдава чрез онлайн системата за управление на ТАИЕХ.

Беше разработен по-систематичен процес за планиране на мониторинга и отчитане на крайните резултати.

4.5. Одит и контрол

През 2013 г. Комисията извърши одит на съвместното управление, за да оцени системите за вътрешен контрол на Генерална дирекция „Разширяване“. Вследствие на този одит беше изискано да се подобри докладването от извършения на място мониторинг (вж. 4.4).

През 2012 г. приключи програма за финансов контрол и одит на ранни кампании за отпускане на безвъзмездни средства. За 2014 г. е планирана нова програма за одит, след като започналите неотдавна схеми за безвъзмездни средства напреднат в достатъчна степен.

Комисията продължи да спазва препоръките от одита на Европейската сметна палата от 2012 г. С МФР за периода 2014—2020 г. се осигурява препоръчаната многогодишна перспектива за финансиране. С новия Правилник за персонала е възможно удължаване на продължителността на договорите на персонала от 2014 г. нататък.

4.6. Оценка

През 2013 г. беше извършена мащабна външна оценка на програмата. Общо взето програмирането бе счетено за „добро като цяло“, но бяха отправени препоръки във връзка с избора на показатели, управлението на риска, контрола и участието на общността на кипърските турци в планирането. Бяха направени също така оценки по сектори: 1) отново беше направен преглед на напредъкът в областта на управлението на твърдите отпадъци и беше изготвен списък с приоритетни действия; 2) в оценката на помощта за образователния сектор беше посочено слабото отражение на опитите за реформа на сектора, дължащо се на слабата заинтересованост на местните участници, но схемите за безвъзмездни средства за училищата бяха посрещнати добре; 3) в оценка на финансовата подкрепа на ЕС за гражданското общество беше посочена необходимостта от изграждане на допълнителен капацитет; 4) започна оценяването на TAIEХ и на програмата за изграждане на капацитет за водоснабдяване/преработка на отпадъци, като докладите ще бъдат завършени през 2014 г.

4.7. Информация, публичност и популяризиране

През 2013 г. бяха проведени 49 дейности за популяризиране, включително мероприятия по проекти, изложби и церемонии, информационни сесии относно отпускането на безвъзмездни средства, обучения относно проекти, както и официалното откриване на проекти в селски райони. Събитията, заслужаващи особено внимание, бяха церемониите по приключването на проекта за опазване на църквата Panagia в Trachoni/Demirhan през декември и по започване на следващата фаза от програмата за опазване на културното наследство през ноември; мероприятията за получателите на стипендии от общността и за получателите на безвъзмездни средства по схемата за развитие на селските райони. През април и декември бяха организирани информационни сесии и посещения във връзка с проекти за представители на държавите — членки на ЕС. Представителството на Комисията в Кипър разпространи съобщения за медиите във връзка с програмата за подпомагане на общността на кипърските турци.

4.8. Консултации с правителството на Република Кипър

Бяха проведени редовни срещи с представители на правителството на Република Кипър, по-специално при посещенията на високопоставени служители на Комисията. Комисията продължава да разчита на сътрудничеството на правителството на Република Кипър за проверката на правата на собственост и участва също така в редовни срещи с Постоянното представителство в Брюксел.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Напредъкът към постигането на основната цел на регламента, а именно *улесняването на обединението на Кипър чрез насърчаване на икономическото развитие*, е труден, като се има предвид работната обстановка в северната част на острова. Уреждането на кипърския въпрос може да бъде постигнато чрез политически процес, но програмата на ЕС за подпомагане ще бъде от

жизненоважно значение за ускоряване на икономическата и социалната интеграция.

Въпреки трудната работна обстановка в северната част на Кипър вече са налице трайни постижения, основаващи се на вече завършени проекти, които не са описани в настоящия доклад за 2013 г. Ценността на един последователен подход също беше доказана, тъй като няколко години от началото на изпълнението им някои проекти вече са по-ефикасни и продуктивни. По-стабилната перспектива, която се предлага с МФР за периода 2014—2020 г., следва да продължи да поддържа тази тенденция. Заключениета както от одита на ЕСП от 2012 г., така и от оценката на програмата от 2013 г. бяха като цяло положителни, въпреки че все още се извличат поуки за бъдещето.

В някои области постигането на напълно успешна намеса е все още трудно, а изграждането на дългосрочна устойчивост продължава да бъде проблематично поради ниския капацитет на бенефициерите и липсата на местни ресурси, ограничаващи участието на общността на кипърските турци и засягащи устойчивостта на проекта. Комисията не може да се оттегли от работата в тези области обаче, тъй като много от тях представляват централни елементи на достиженията на правото на ЕС и са от жизненоважно значение за икономическото и социалното благополучие на гражданите на ЕС.

2013 г. бе година, през която установени вече рискове, особено тези, отнасящи се до защитата на договори и на банкови гаранции, предизвикаха сериозни проблеми и забавяния на някои проекти. Това оказва отрицателно въздействие върху капацитета за усвояване. Задача на Комисията е не само да следи и контролира нивото на риска, но също така да гарантира, че отпуснатите средства са напълно усвоени с цел преодоляване на социалните и икономическите предизвикателства, които без съмнение съществуват.

Предоставянето на инфраструктура и на основно оборудване продължава да бъде трудно, но когато такива проекти се окажат успешни, това е видимо и важно. Дори вече приключили по-слабо видими проекти, като подновените водоснабдителни мрежи, доведоха до значителни подобрения в ежедневието.